

*delo
življenje*

12

okolo
sijaisiltois

12

okolo
sijaisiltois

NABAVA P V C STROJA

O uvedbi PVC izdelave je bilo že toliko govora, da je že kar neprijetno načenjati to vprašanje. Če pa že moramo o tem govoriti, je prav, da na kratko pregledamo pot, ki nas je pripeljala do odločitve, da dodamo že itak pestremu proizvodnemu programu še eno izdelavo. V času, ko se mnogo govori o specializaciji in je težnja v proizvodnih enotah po boljših pripravah in organizaciji dela, po tipizirani velikoserijski proizvodnji, mora biti uvajanje novega načina izdelave dobro premišljeno, da ga moremo opravičiti.

Mnenja o uvedbi vulkanizacije in pozneje PVC izdelave so bila deljena. Do odločitve je prišlo šele 1966 leta, čeprav ni bila nujnost uvedbe tako očitna kot je danes.

Na razstavi športne opreme v Wiesbadenu leta 1965 je bilo opaziti, da so razstavljale med množico proizvajalcev smučarskih čevljev tri firme smučarske čevlje z vulkaniziranimi podplati. Rieker je to delal že prej, vendar ni delala ta izdelava posebnih skomin drugim, vsaj opazili nismo. Prav gotovo pa je ta firma s solidno izdelavo - 2 letno garancijo za podplate, ki jo ni

dajala nobena tovarna čevljev v klasični izdelavi - pripravila pot PVC izdelavi. Skoraj neopazno se je pričela širiti proizvodnja čevljev z nabrizganimi podplati iz PVC mase. Pričeli so z izdelavo copat, ker je bil PVC material smatran za manj vrednega od gume. Z možnostjo enostavne in cenejše proizvodnje, čeprav z večjimi investicijami, so videli proizvajalci smučarskih čevljev v državah z višjim standardom izhod iz stiske, ki je nastala zaradi konkurence z uvozom iz manj razvitih držav s cenejšo delovno silo.

Do tega preobrata v proizvodnji smučarskih čevljev je prišlo tako hitro, da se je na razstavi v Wiesbadenu leta 1966 v nasprotju s prejšnjim letom razmerje proizvajalcev smučarskih čevljev v klasični izvedbi nasproti Vulko in PVC zamenjalo in so bile le še 3 - 4 firme, ki so imele smučarske čevlje samo v klasični izdelavi. Če smo morali računati s tem, da so vsi ti razstavljalci močne firme, ki so sposobne z reklamo prepričati potrošnike, da je tak čevelj boljši od klasičnega, je bilo jasno, kam vodi razvoj na tem področju. Istega leta pa smo videli že tudi smučarski čevelj japonske proizvodnje - cel odlit. Ta sicer še ni bil preveč posrečen, vendar je že nakazal nadaljnjo smer, ki pa je bila za naše investicijske in

tehnološke zmožnosti nedosegljiva. Tako se lahko danes zavedamo, da, bo proizvodnja smučarskih čevljev v kratkem času tako poenostavljena, kot je n.pr. proizvodnja škornjev ali opank iz PVC-ja v primerjavi s klasično izdelavo, le da so tu potrebne ogromne investicije in močan strokovni kader za pripravo modelov. In v tem je začasen izhod za manjše proizvajalce, ki si ne morejo privoščiti več milijonov DM za eno serijo form. Zanimivo je, da celi odliti čevlji dosežejo na ameriškem trgu tudi dvojno ceno nešag ročno šivanega smučarja, čeprav ni v njih nič usnja ali pa zelo malo. Tu sem na kratko opisal pot razvoja v PVC izdelavi.

Kljub vsemu temu pa je bila odločitev vseeno težka iz več razlogov: Znano nam je bilo, da moramo modernizirati proizvodnjo lahkih čevljev. Zato smo morali seči po cenejšem stroju, čeprav si ne moremo obetati od njega posebnih rezultatov. Za tako zahtevano proizvodnjo so potrebne gotove izkušnje, če ne iz tega področja, pa vsaj iz vulkanizacije, zato bi bila tudi v nasprotnem slučaju odločitev za desetmestni stroj tvegana. Orientacija, ki nam jo dajejo kupci smučarskih čevljev v zadnjih mesecih, jasno govori za PVC, če bodo držale napovedi kupcev, bomo izdelali prihodnje leto le še 1/3 smučarjev v klasični izdelavi. Če smo ho-

teli odb

teliobdržati izvoz v smučarskih čevljih, je bil korak, ki smo ga napravili neizogiben.

Stroj bi morali po pogodbi dobiti 15.11.1967. Od vsega začetka pa smo vedeli, da bo za izdelavo form časovna stiska. Hitra preorientacija v to smer ni dala časa, da bi se razvila podjetja za izdelavo form v taki meri, da bi mogla zadostiti potrebam čevljarke industrije. Tako tudi pri nas forme mudijo, s samim strojem pa nimamo kaj početi.

S pričetkom poiskusne proizvodnje računamo od 15.12. naprej. Letos bomo izdelali 200 parov v štirih veličinah. Ostale forme moške veličine so obljubljene do konca januarja, otroške februarja in ženske marca. Prepričani pa smo, da brez težav ne bo šlo; ta izdelava zahteva točno določene debeline materialov, natančno cvikanje, skratka precizno pripravo. Prihodnje leto nam bo v marsičem dajala nauka; kdor misli, da bo gladko zateklo, se verjetno moti, ker vsaka uvedba nove proizvodnje rabi določen čas. Od naše vestnosti pa je odvisno, ali bo proizvodnja zatekla prej ali pozneje, ali bo proizvod boljši ali slabši.

Tiste, ki dvomijo v nujnost PVC izdelave, bi želel opozoriti na ta dejstva: trg v Ameriki, Kanadi in sploh na zapadu zah-

teva čevlje v PVC izdelavi in želja potrošnika je zakon proizvajalca. Izvoz na zahod je nujen tudi, če hočemo obdržati izvozne količine na vzhod. Domače tržišče je za našo proizvodnjo premajhno. Zapadni trg, ki je bil v preteklosti osvojen s smučarskimi čevlji v gojzer izdelavi, je treba obdržati. To pa je možno le na ta način, da proizvajamo take čevlje, kakršne od nas kupci zahtevajo in to po cenah, ki so ugodnejše od konkurenčnih podjetij pri isti kvaliteti. Zato je edini izhod v izboljšani mehanizaciji, organizaciji, modelih, ki so zanimivi in v čim cenejših, pa kljub temu kvalitetnih izdelavah.

Janko Žakelj

KAKO SMO PRIPRAVLJENI ?

Kako ste pripravljene? Malo čudno vprašanje je bilo pred kratkim zastavljeno v podjetju ob obisku nekega poslovnega človeka. Mislil sem si: "Kaj vendar zanima tebe taka stvar in kaj celo misliš pri tem."

Nadaljne besede so razodele široko zastavljeno vprašanje, ki se je nanašalo na leto 1968 in na nove gospodarske spremembe ter na zahteve, ki jih bo pri-

hodnost od podjetja terjala.

Vemo že marsikaj, kar bo treba v prihodnjem letu upoštevati. Tok gospodarskih dogajanj in ukrepov, vidimo, gre svojo pot. Reforma si utruje zastavljeno smer. Mi ji sicer sledimo, vendar pa prepočasi. V prejšnjih sestavkih sem pokazal na dejstva, ki so glavni vzrok stanja v podjetju. Morda ne bi bilo napačno, če bi osvetlili še splošno situacijo.

Obstoja že tržno gospodarstvo, zakon ponudbe in povpraševanja deluje. Splošna tendenca za izvozom je potencirana, čeprav je povpraševanje s strani države premajhno. Red, ki bi sicer po osnovnih načrtih naše družbe moral obstojati, se mnogokrat poruši in doslednost, ki je uzakonjena, ne velja še za vse. To gotovo ni prav, prav pa je, da so gospodarske organizacije postavljene pred lastno odgovornost in sposobnost. Surovinska osnova še ni taka kot bi jo želeli, je pa prost uvoz, ki ne dopusti, da se vedno izgovarjamo, da ni tega ali onega materiala. Izvoz na zapad poznamo. Če bomo zelo pridni in ubogljivi, bi morali precej izvoziti. Toda tudi račun moramo pred tem vzeti v roke in ko slišimo: Znajdite se! nam je že toliko bolj jasno, da bomo na koncu zadovoljni le, če bo uspeh celotnega dela dober. Torej iščimo boljše rešitve dalje.

Izvoz na vzhod postaja sedaj veliko vprašanje. Cene se nižajo, učinek izvoza se manjša. Namen pa je tak, da vsekakor poskušamo čimveč izvoziti, kar je del poslovne politike podjetja, vendar bomo pri tem le vedno iskali račun učinka in potrebe ter nujnosti.

Domača prodaja je zadovoljiva.

Kaj pa spada sedaj pod besedo "pripravljeni"?

Bolj če gledamo okoli sebe, več vidimo. Precej podjetij smo obiskali, spoznavamo, kaj je pri nas potrebno, da nas ne bo strah prihodnosti. Odnosi in kadri sta osnova naše sposobnosti.

Menda smo bili dolgo navajeni, da smo pisali in pisali. Nekdo je bral, drugi pa si je mislil: tega je že dovolj. Kaj ko bi za spremembo tudi kaj ukrenili. Potrebno bo, situacija je razčiščena. Na leto 1968 gledam kot leto, ki bo zahtevalo od nas precej več. Lepo je brati sestavke v časopisu ali gledati oddaje po televiziji, ki obravnavajo posamezna, res uspešna podjetja. Vedno je povedano ali zapisano: Zavedali so se, kaj je potrebno, reagirali so in se prilagodili novim pogojem. Sprejeli so nove strokovnjake. Točno, zakaj pa vendar študiramo ljudi, vendar ne za zapadne države.

In vseeno nam ne sme biti, kaj

bo leta 1968.

Možnosti za uspeh podjetja so odprte. Ne bi sedaj pisal, kaj naj storimo, da bomo veseli svojega dela. Rečem pa lahko to, da smo še veliko premalo industrijsko utečeni. Vse preveč se še pojavljajo začetniške težave in slaba povezanost med posameznimi službami. Potrebno bo dosti več sistematičnega in dobro organiziranega dela. Če nas je veliko, moramo dati tudi od sebe veliko ali vsaj precej. Nove investicije v katerokoli smer morajo biti preštudirane in utemeljene, zgledujmo se tam, kjer imamo kaj videti, Predvsem pa si zapomnimo to, da bo uspeh lep res tedaj, ko bo skupni interes prerastel osebne ga in bomo svoje sposobnosti namenili izključno podjetju.

Ko se pripravljamo za prihodnje leto, pustimo stare obrabljene navade zadaj, čas je hiter, dela preveč, sprememb je veliko in postavljene naloge so zahtevne. Vso skrb posvetimo prihodnosti, svoje mesto najdimo v skupnih interesih, pa bomo na koncu prihodnjega leta rekli:

"Pri nas se je nekaj spremenilo, šli smo precej naprej."

Izidor Rejc

V a ž n o !

NEKAJ O DELOVNI DOBI

Samo do 31. decembra 1967 je še čas za vložitev zahtevkov za priznanje doslej še ne urejene delovne dobe.

Marsikdo od delavcev še nima urejene delovne dobe, posebej pa tega vprašanja nimajo urejenega delavci, ki so se zaposlili pred dopolnjenim 16. letom starosti. Ob zamenjavi delovnih knjižic leta 1952/53 se je delovna doba priznala od 16. leta starosti dalje. S 1/1 1958 pa je izšel nov predpis s področja delovnih razmerij. S tem predpisom je nastala tudi sprememba s tem, da se delovna doba računa od 15. leta starosti dalje.

V našem podjetju je kar precej takih delavcev. Prav zaradi tega je delavka kadrovskega oddelka skušala ugotoviti, kateri so ti delavci, da bi jim pomagala to vprašanje urediti. Nekateri delavci tudi nimajo urejene tiste zaposlitve, ko so bili zaposleni v podjetju prej in so delo prekinili. Ob ponovni zaposlitvi v podjetju so od pristojne občinske službe zahtevali le izdajo delovne knjižice, niso se pa zavzeli za to, da bi se ob tej priliki izvršil tudi vpis zaposlitve, ki so jo imeli do takrat.

Zmotno je mišljenje delavcev, da lahko izvrši vpis takih zaposlitev v delovno knjižico podje-tje - v tem primeru ALPINA. Delovna organizacija sme v delovno knjižico vpisati samo zaposlitev, ki se je začela že po izdaji delovne knjižice.

Zmotno je tudi mišljenje nekaterih delavcev, da jim ni treba uveljavljati prejšnje zaposlitve, zato ker so bili vseskozi zaposleni v ALPINI, ali pa zato, ker so bili zaposleni "samo v ALPINI". Za vse tiste zaposlitve, za katere delavci še nimajo pravega dokumenta - odločbe, se ne štejejo v delovno dobo, ne za uveljavljanje pravic, katerim je podlaga delovna doba, ne za pokojnino ali invalidnino.

V zvezi s tem obveščamo, da bomo v prihodnjem letu upoštevali za izračun delovne dobe za dopust samo tisto delovno dobo, ki je delavcem pravno priznana z odločbo in vpisana v delovno knjižico.

Ta prispevek smo objavili v BILTENU z namenom, da bi delavce opomnili, naj uredijo vprašanja o delovni dobi, ker bo skoraj potekel čas za uveljavljanje teh pravic.

Kadrovski oddelak

VSEM ČLANOM KOLEKTIVA ŽELIMO SREČNO LETO 1968 - SINDIKAT ALPINE

KADROVSKE NOVICE

Mesec november nam ni prinesel vidnejših kadrovskih sprememb. V obratu v Žireh nismo sprejeli nobenega novega delavca, prav tako tudi ne v obratu v Gorenji vasi. V prodajni mreži je nastopil delo le delavec Jović Nikola, ki ga je upravni odbor imenoval za poslovodjo prodajalne v Zemunu.

Z delom so v preteklem mesecu prenehali štiri delavci. V obratu v Žireh Dolinar Cveto in Konjedić Ivanka, ter v prodajni mreži Badanjak Anton, prodajalec iz Rijeke in Nadž Josip, prodajalec iz Siska.

S temi spremembami je bilo 30/11 1967 v ALPINI zaposlenih 1076 delavcev.

Angelca Filipič

Tušek Staša, Kranjc Justina, Albreht Anica in Čar Stani - slav.

Iskrene čestitke !

V S P O M I N

CVETU DOLINARJU

Dne 10/11 1967 je po nesrečnem naključju minilo življenje člana našega kolektiva CVETA DOLINARJA.

Njegova življenska pot je bila kratka in je bila omenjenega dne pretrgana tako rekoč na začetku, saj je bil Cveto star šele 29 let.

S svojo prizadevnostjo v podjetju in doma je Cveto ustvarjal sebi in družbi lepše dni. Po končanem delu v tovarni je vedno rad pomagal doma staršem na majhni, a zelo težavni kmetiji. Kot sin revne, številne družine, je že v svoji rani mladosti okusil in spoznal kruto resnico trdega življenja. Zaradi tega je znal ceniti delo, zavejal se, da prinaša srečo in blaginjo. Izredno hvaležen je bil kolektivu Alpine, ko ga je sprejel v svojo sredo in se čutil prizadetega, če ni mogel vedno ustreči vsem zahtevam v zvezi z njegovim delovnim mestom.

Koliko bi človek njegovih let še lahko doprinesel družbi; ravno v največjem razmahu svojih življenskih sposobnosti. Kratka je življenska doba človeka, če pa mora zapustiti svet po nenaravni poti, je slovo še bolj grenko.

SREČNO V LETU 1968 VAM ŽELIJO DRUŽBENE ORGANIZACIJE KRAJA ŽIRI

Prezgodnja smrt pa je Cvetu pre križala načrte za življenje in ga tako nenadoma vzela iz naše srede.

Cveto je bil discipliniran, dobeš delavec in iskren tovariš. Zaradi tega tudi takega obdržimo v našem spominu.

LEANDRU MLINARJU

V 73. letu starosti je 1. decembra t.l. prenehalo biti srce tov. LEANDRA MLINARJA, človeka, ki je vse svoje življenje posvetil napredku in razvoju čevljarstva in kraja, iz katerega je izšel. Več kot pol stoletja je bil v tistih vrstah, kjer se je snovala slovenska misel in razširjala lepota slovenske besede. Na tem delu slovenske zemlje je vzknilo v naravi tov. Leandra življenje, ki je v vseh časih izpričevalo vedrino, delavnost, moč v svojo lastno ustvarjalnost in hotenje po znanju, napredku in presajanju pridobljenega znanja na naš mladi rod. Doma, v njegovih žireh, pri očetu se je izučil čevljarstva. Želja po razširjanju znanja ga je gnala v svet. Še kot mladenič se je odšel izpopolnjevati v stroki v Gradec in Dunaj in po vrnitvi prinesel mnogo novosti, ki jih je presadil v razvoj stroke v kraju. Bil je človek, ki ni skrival pridobljenega strokovnega znanja in lastnih strokovnih dognanj, ampak je svo-

je znanje razdal v kraju in ga vpeljal v stroko. Nekoč mi je v pogovoru dejal da znanje ne spada v grob. S tem hotenjem je živel, snoval, delal in vpeljal v tok življenja, stroke in kraja, vse bogastvo svojih spoznanj in dosežkov na njegovi življenjski poti, ki niso bili majhni. V obdobju gospodarske krize v predvojni Jugoslaviji je bil pobudnik in organizator Postolarske zadruge, Dal je idejo, da si lahko v hudih časih obdržijo svoj in kruh drugim le s skupnimi močmi, z združenim kapitalom. Zavedal se je, da je le v slogi moč. Ostal ni samo med snovatelji dela. S kolesom je šel na pot po naši lepi Jugoslaviji in prodajal delo rok naših delavcev in utrjeval kvaliteto naših čevljev, kjer je hodil in prodajal čevlje. Vse to delo je opravljal kljub svojemu razrahljanemu zdravju.

V svojem malem prostem času je aktivno delal v Sokolu in gasilnem društvu Žircov. Tudi na tem področju je bil nosilec napredka in razvoja društvenega življenja.

Tudi v začetku okupacije Jugoslavije 1941. leta je ostal zvest Slovenec. V letu 1942 ga že srečamo kot aktivista in glasnika idej in načel OF, v letu 1943 je postal član KPJ in ostal zvest član vse življenje. V letu 1944 je bil že član raznih komisij in predsednik VO OF za vas Žiri. Tudi med vojno je delal in dajal čevlje za partizane.

Zaradi njegovega aktivnega dela ga je okupator izbral dne 22. oktobra 1943 za talca, a mu je bila naklonjena sreča, da je ostal živ. V letu 1944 so ga aretirali in zaprli v znani belogardistični postojanki v Rovtuh. Ne glede na vse to, je ostal zvest svoji slovenski ideji in besedi.

Takoj po vojni je bil prvi predsednik krajevnega narodnoosvobodilnega odbora Žirov in vsa po vojna leta odbornik raznih občinskih in okrajnih političnih in oblastvenih teles. Bil je predsednik gradbenega odbora za zgraditev nove osnovne šole v Žireh in prvi predsednik za zgraditev nove ceste Žiri - Smrečje - Ljubljana. Vse to in drugo delo je opravljal kot občan prosto voljno v svojem prostem času.

Takoj 1945. leta se je vključil kot stalni strokovni učitelj na takratni Obrtni čevljarški šoli in kasneje Industrijski čevljarški šoli v Žireh, kjer je polnih 13 let z vso merno prenašal vse svoje pridobljeno strokovno znanje in praktične izkušnje na naš mladi rod. Bil ni samo kot učitelj strokovnjak, živel je res z mladimi ljudmi in oni z njim. Zato se ga vsi, ki so šli v šoli skozi njegove roke, s spoštovanjem spominjajo. Spominja se ga tudi kolektiv, v katerem in s katerim je delal in živel.

Velika in neminljiva so dela in rezultati rok, idej in dejanj tov. Leandra v Žireh.

Neprecenljivi so strokovni zakladi, ki jih je osnoval in vgradil v mladi čevljarški rod, iz katerega nastaja nova industrijska Alpina. Strokovno bogastvo

in njegovo hotenje, ki ga je vrsto let vpletal v mladi čevljarški naraščaj, že daje Alpini nov utrip, popolnejšega pa bo dobila, ko bo vse te kadre, v katerih rokah je danes njen napredek in razvoj Žirov hkrati, še oplemenila praksa in naš čas.

Kot odbornik takratnega občinskega odbora Žirov, ko se je reševalo vprašanje zemljišča, kjer stoji danes Alpina, je zastavil ves svoj ugled, da je to zemljišče prešlo v družbeno last. Bil je človek s širokim obzorjem in se ni ustrašil odgovornosti, ker je vedel, da se odloča o usodi, ali bodo imeli mladi ljudje kruha doma, ali pa bi morali iti za njim, kot v preteklosti, po svetu. S skupino mladih učencev je potem prihajal na prostovoljno delo, ko so se kopali temelji za novo tovarno.

V letu 1947, ko smo se žirovski čevljarji odločali, kako v prihodnje, ko smo oklevali, ali bi šli iz združnega v državni sektor in za tako Alpino in njen razvoj, kot nam ga edino lahko omogoči naša družbena skupnost, je v tišini in tesnobi, ki je vladala v tistih trenutkih med vsemi čevljarji v dvorani, vstal in rekel: "Poslušajte, kaj pa mislite, ko ste vsi tiho. Ali se ne zavedate prilike in pomena, ki nam jo nudi naša nova oblast."

V svojem nadaljnjem izvajanju je odprl perspektivo, ki jo bo dobilo žirovsko čevljarstvo v državnem sektorju. S to vzpodbudo, ki jo je tov. Leander dal v tistem odločilnem trenutku in času, smo se čevljarji le odločili za prehod v državni sektor, za katere-

ga se je zavzemal vodstvo takratne zadruge.

Čeprav je bil tov. Leander zaposlen izven Alpine, mu je bil vseskozi njen razvoj zelo pri srcu. Živel in delal je za njen razvoj, ugled in uspeh. Na neštetihi strokovnih tečajih je učil novozaposlene delavce osnov stroke. Še po l. 1958, ko je šel v zasluženi pokoj, ni miroval. Zbiral in pisal je zgodovino razvoja čevljarstva v Žireh in preostale zgodovinske primerke razvoja stroke, a je ni dokončal. Torej, vse njegovo življenje je bilo en sam delovni dan. Bil je človek naprednih idej, človek slovenske misli, besede in dejanj. S svojim življenjskim elanom in voljo, s katerim ga je obogatila narava, je delal vse svoje življenje za razvoj stroke in napredek v kraju. Usahnilo je življenje tov. Leandra, ostala pa bo njegova prava podoba v neštetihi neminljivih delih, s katerimi se je s svojim delom in idejno prisotnostjo vpletal v notranji razvoj Žirov. Vse njegovo življenje so mu bile Žiri pri srcu. Razdajal je vse svoje moči in sposobnosti s željo, da se razvije čevljarstvo in z njim kraj. Njegovi doseženi uspehi so nam ostali kot bogata dediščina, prihodnjim rodovom pa trajen spomin na življenjska dela velikega pokojnika.

Spominjajmo se ga in presajajmo vase njegovo delavnost, upcr-

nost in vedrino, s katero je živel in delal. Le z delom je mogoč napredek, to pa je bila osnovna prvina tega velikega moža.

Slava njegovemu spominu !

Peter Naglič

TEDEN SOLIDARNOSTI

Jugoslovanski koordinacijski odbor za pomoč žrtvam imperialistične agresije je sprejel SKLEP, da se ob 7. Obletnici ustanovitve fronte za nacionalno osvoboditev Južnega Vietnama organizira v jugoslovanskem merilu v času od 13.-20. decembra t.l. **TEDEN SOLIDARNOSTI** z bojem vietnamskega ljudstva za nacionalno osvoboditev.

Zemljepisno smo zelo daleč od hrupa ameriških letal in smrt prinašajočih bomb. Tako daleč, da lahko zanemarjamo misli na krvavo usodo vietnamskih ljudi. A nikar ne bodimo preveč brezbrizni. Naša vera vanje in človeška toplina jim morata biti tako blizu, da bodo moralno še močnejši in pogumnejši; da bodo zmoгли doseči pravico, ki jim pripada po splošni človeški humanosti in ki je temelj Deklaracije OZN o človeških pravicah: **SAMOSTOJNOST, SVOBODA**. Samo to hočejo in pri tem jih moramo podpirati. Zaradi človečnosti!

IZ ZGODOVINE ŽIROV

Vsem tistim, ki se zanimate za zgodovino našega kraja, bo ustreženo, kar nameravamo, pa tudi drugim bo prijetno branje v zimskih mesecih. Objavljali bomo namreč 110 let star zapis, ki ga je bil napravil JERNEJ LENČEK in je bil objavljen v knjigi Slovenski romar, kole - dar v poduk in kratek čas, za leto 1858.

Leto prej tem je bil izšel koledar prvič in urednik je izrazil željo, "da bi se v vsaki fari zgodovinske bukve napravile" in v koledarju za leto 1858 že najdemo zapis z naslovom ŽIROVSKI SVET.

Koledar so tiskali na Dunaju in danes so izvodi tega zelo redki. V Žireh sta nam znana samo dva izvoda. Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani pa ga hrani pod oznako II. c.f. 23188. Ker le malokdo more priti do njih, smo se odločili v nadaljevanjih objaviti zapis, ki bo kdaj pa kdaj tudi šolskim otrokom v pomoč. Ne bo napak, če boste izvode, v katerih bo ta zapis, shranili.

Nimamo krajevnega lista, ki bi bil take stvari dolžan natisniti, zato smo se odločili mi, da otmemo pozabi omenjeno zanimi - vost. Zapis bo prepisan brez slovničnih popravkov in drugih izpustov, saj prav to daje delu mik. Škoda le, da je koledar iz neznanega vzroka prenehal izhajati in se zaman tolažimo z zadnjim stavkom, ki pravi: (Drugo

leto nadalje.)

Ž i r o v s k i s v e t

(Posneto iz spisov nabranih po nasvetu lanskega ROMARJA pod števil. 4: "Da bi se v vsaki fari zgodovinske bukve napravile i.t.d.")

Ker je slovenski Romar na Žirovskem svojo zibel našel, se spodobi, da v svojem Koledarju tudi od Žirovskega sveta kaj pove. Da pa s predolgim sostavkom dolgočasen ne postane, bo za letos le od nekterih reči kaj opomnil, druge pa bo za prihodnje leto si prihranil.

Nekdaj so se k Žirovskemu svetu prištevale tudi zdanje podfare: Verhovska in Zavraška kakor podružnice stare Žirovske fare, ki je v ti obsegi zares velika, obširna in zavolj goratega sveta tudi silo težavna fara bila. Od kar pa so na Verhu pri svetih treh Kraljih in v Zavracu pri svetem Urhu leta 1788 svoje lastne duhovne dobili, obsegajo Žiri le domačo faro in izdruženo Ledinsko kaplanijo. Vendar se pa Verhovčani in Zavračani še vedno k Žirovskemu svetu prištevajo in so s staro Žirovsko faro še v mnogoteri prijazni in djanski dotiki; zato se bo Romar v svojem popisu na celo staro Žirovsko faro oziral in tudi od Verhovskega in Zavraškega sveta kaj opomnil.

Žirovska fara z izdruženo Ledinsko kaplanijo obsega 10,223 ora-

lov večidel goratega sveta. V Žiri se došteva do 3629, v Ledinje pa do 609 duš.

Žirovska dolina sicer ni obširna, vendar pa je ravnatna, prijazna, po podobi dvakrat trivoglata in se tu in tam v manjši dolinice in grape razteguje. Od Verha svetih 3 Kraljev sem proti severo-zapadu se vlečejo Goropejski bregovi in ločijo obširniši Žirovsko ravnoto proti Verhu v Račevsko, proti Zavracu v Brekovsko dolino. Več vzrokov imamo terditi, da je po Žirovski ravnoti in po pristranskih dolinah veliko zemlje nanesene, ki jo dereče vode v predavnih časih že z bližnjih in daljnih gora in hribov v poprešnje globokeji grapo nanoslo, jo sčasoma zasule in v zadnji podobi čedno poravnale. Še zdaj po ozkih grapah in dolinah dereč vode s hribov pritekajo in peska, proda, zemlje in družiga dokaj nanašajo ter popušajo.

Ker se pa Žirovska ravnina na vse strani v mnogo dolin in dolinic razteguje in ker je tukajšnji hribovje različne višave, širjave, daljave, lege in podobe, bi težko bilo, ves Žirovski svet obenem dostojno pred oči postaviti. Zato ljubi prijatelj! se boš že mogel v duhu k meni približati in zmanoj stopati po tukajšnih gorah in dolinah, kjer ti hočem od stopnje do stopnje znamenitniši reči razkazovati in v prijaznem pogovoru na to ali onto opomniti. Naj pa nama bude

farna cerkev središče in začetek najnega potovanja. Farna cerkev stoji na ravnem tikoma stejnega in visokega Žirskega bregga na mehki, močvirni zemlji. Bila je sicer v začetku v gotiški stavbi, pa kaj nizko, nerodno, neprijazno zidana in čeravno je bila že potem prezidana, zelo predelena in prenovljena, je vendar še zmiraj prenizka, temna, z debelimi stebri in oboki vsa natlačena, za veliko Žirovsko faro v resnici nepripravna. Posvečena je svetemu Martinu, farnemu patronu, ima štiri altarje, orgle, zvonik s tremi zvonovi pri griču, brez drugih doslej znanih posebnih znamenitosti. Na eni strani je staro, na drugi strani novo pokopališče, tako da farna cerkev v sredi kakor v zelenem vertiču stoji. V zadnjih letih so tudi prostor okoli cerkve zelo razširili in ocedili. Zraven cerkve stoji slabo, uberno šolsko poslopje z eno izbano za šolo, ki pa obilnega števila za šolo pripravnih otrok zavalje premajhne prostornosti nikakor ne obsega. Od cerkve nadalje po ravnini se razširja Žirovska farna vas s čednimi hišami poleg okrajske ceste. Ker je Žirovska fara zavalj goratega sveta glede duhovnega oskerbovanja za dva duhovna zelo težavna, so si Žirovci leta 1847 tretjega duhovnega sprosili, tesni in uborni farovž za eno nadstropje vzdignili in ravno pred farovžem lep vertič

oskerbeli. Od čednega farovža pridemo po cesti do majhnega znamenja žalostne Matere Božje sredi vasi (kjer na sveti večer luč gori, in je kaj prijazno viditi), odtod pa na griček Tabor, na katerem je v poprejšnjih časih stalo terdno taborišče za per Turke, in od tod se tudi Tabor imenuje. Pred sto leti je še stalo tukaj stolpu podobno zidovje, v katero so žito spravljali in še zdaj se najdejo med hišami, ki verh griča stoje, ostanki starega zidu. Pripovedujejo, da so Turki iz Gorenskega skozi Loško in Poljansko dolino na Žirovsko priderli, Tabor razrušili in tudi v teh krajih grozovito divjali. Še se semtertje dobijajo turške podkve in ni davno, kar so blizu Tabora več funtov težko železno turško kroglo in sicer čez čevelj globoko v zemlji našli. Od Tabora nas vodi sterma pot na skalnati visoki žirski grič, s kterga se do vsih cerkva Žirovske fare krog in krog vidi. Tudi tukaj so in sicer na zveršenini griča tode že obrašeni ostanki starega zidu in razbiti mlinski kamni. Ljudje mnogo vgibljejo zastran teh ostankov; nekateri menijo, da je tukaj stal mlin na sapo, drugi govore od glažute na griču v neki Močnikovi dolinici, drugi zopet od starega velicega gradu in taborišča ter se opirajo na neko silo staro cesto, ki je po sledu soditi odtod na eno stran čez Versnik, Ravne in Zavrac proti Hrušici in stari Rimski cesti in na drugo stran proti Ledinici, Fužinam na Trobije vodila, kamor je nekdanja druga rimska cesta iz

To. minskega pri Soči čez Oslice prihajala in je dalje na Loko, na Krajn in na Koroško peljala. Morebiti je bila stara rimska cesta, ki je čez Hrušico na eno no držala, z drugo, ki je iz Tominskiga čez Oslice na Santikum peljala, ravno v teh krajih in po ti cesti, kakor po čez in v bližnico sklenjena. Ko bi to po daljšem preiskovanju obveljalo, bi bila tukaj na tem griču kak majhna neimenovana rimska postaja s terdim zidovjem, katero je potem večkrat predelano v mnogotere namene služilo. Bolj resnično in verjetno bo, kar tudi ljudska govornica poterdjuje, da so v teh krajih pred nekimi sto leti le po gorah tovorili, in ker je bil ravnorni Žirovski svet še zelo močviren, le po tej visoki in goratni, terdni, stari cesti blago prenaševali. Ta cesta tedaj, ki se nje sled v več krajih še zdaj zazna, bi bila nar. starejši in prva tovarska in kupčijska cesta v teh krajih.

(Se nadaljuje)

VPRAŠANJA - PRIPOMBE - ODGOVORI

Pripomba občana !

Prejeli smo precej obširno pismo nekega našega občana, v katerem obravnava obnašanje godbenikov na pihala po zaključku raznih prireditvev, predvsem pa po pogrebih. Pravi, da jim za igranje gre vse priznanje in pohvala, saj smo na koncertih videli,

da vse skladbe izvajajo res lepo in kvalitetno. Ni pa mu všeč, da skoraj po vsaki prireditvi še nadaljujejo z godbeno dejavnostjo in to po gostilnah. Pod večjim ali manjšim vplivom alkohola ni redko neprimerno obnašanje in tudi na uniforme in glasbila ne pazijo preveč.

To meče temno senco na godbo in marsikdo se vpraša, ali ne bi bilo potrebno odhos do instrumentov in godbene obleke spremeniti oz. izboljšati, ker je v tem tudi precej sredstev, ki so jih odstopili vsi člani kolektiva Alpine. Ali ne bi bilo prav, da bi se godbeniki, dokler so v uniformah dostojno zadržali, ker takrat predstavljajo določeno skupnost, ki si je s svojim vestnim in požrtvovalnim delom že pridobila uspeh.

Pisec članka se ni podpisal s polnim imenom, temveč s šifro "Prizadeti občan". Kljub temu smo omenjeni članek v skrajšani obliki objavili z namenom in željo, da se taki primeri ne bi več ponavljali.

Iz uredništva:

VPRAŠANJA, ki so bila zastavljena bralcem v zadnji številki so med člani kolektiva vzbudila zanimanje in razprave. Mnenja, v zvezi s temi vprašanji, ki smo jih prejeli v celoti objavljamo:

NEKAJ MISLI NA "VPRAŠANJA ZA BRALCE"

Vprašanja, postavljena v zadnji številki tcvarniškega glasila, so zelo zanimiva. Sodim, da bo zaradi tega razprava zelo živahna in obilna.

Glede na to se nameravam omejiti z mojimi odgovori samo na nekatera vprašanja.

Odgovor na 1. in 2. vprašanje. Poglejmo malo okrog sebe po naši ljubi domovini in bomo kmalu ugotovili, zakaj so v zadnjih letih nekatera podjetja tako naglo napredovala v rasti produktivnosti dela. Največji napredek so dosegla tista podjetja, ki so se pravočasno povezala z inozemskimi podjetji iste proizvodne veje. Imel sem priliko govoriti z nekaterimi direktorji takih podjetij. Vsi so bili enotni v tem, da je bila pravočasna povezava z inozemskimi podjetji edina rešitev za njihova podjetja. Ta pot jih je privedla do visoke produktivnosti dela in hkrati do visokega povprečja osebnih dohodkov. Zakaj je naše podjetje v zadnjih letih toliko napredovalo v izdelavi specialnih smučarskih čevljev. Inozemski proizvajalci smučarskih čevljev in hkrati naši kupci so nas pripeljali do tega. Vprašujem se, zakaj nismo znali poiskati take rešitve tudi pri izdelavi lahke obutve, zlasti pri izdelavi damske modne obutve.

Večina inozemskih proizvajalcev modne obutve, ki so v pogledu produktivnosti in ličnosti izdelave več let pred nami, so do visoke produktivnosti dela prišli na podlagi znanstvenih raziskav in študijev, ki so povezani z visokimi stroški. Poslovno in tehnično sodelovanje s takimi podjetji, bi nam dalo možnost, da v zelo kratkem času pridemo do dragocenih strokovno-znanstvenih in preizkušenih tehnoloških postopkov z veliko manj truda in stroškov, kot če mi take znanstvene raziskave sami delamo. V zadnjih dveh letih sem ob raznih prilikah že večkrat povdarjal, da je po mojem mišljenju, za naše podjetje taka pot edina rešitev, če hočemo dovolj hitro in odločno orjantirati našo proizvodnjo k sedanjim potrebam domačega in tudi mednarodnega tržišča. Zavedati se moramo, da so ^{se} zahteve in potrebe tržišča pri nas doma, kakor tudi v inozemstvu, v poslednjih letih menjale mnogo hitreje kot passe je spremenjala struktura naše proizvodnje. Če ne bomo šli z duhom časa naprej in v sokorak z drugimi sorodnimi in naprednimi podjetji, bo v nekaj letih po nas.

Kdor je pazljivo prebiral prejšnjo številko (št. 11) našega glasila, je lahko ugotovil, da smo vsi edini v tem, da je pri nas glavni krivec prepočasne rasti produktivnosti dela neredna preskrba z materiali in neustrezna kvaliteta materialov (beri pre zadnji odstavek tov. Albinca Možinove, sestavke vodilnih delavcev proizvodnega sektorja in sestavek delavcev

nabavne službe itd.) Prav ta številka glasila, v kateri smo vsi dolžili material za glavnega krivca prenizke rasti produktivnosti, mi je dala misliti tole. Kako to, da morejo nekatera druga sorodna podjetja v naši državi s produktivnostjo tako naglo napredovati, ko pa dobro vemo, da se ta podjetja prav tako borijo s težavami v pogledu preskrbe in kvalitete materialov. Vse to mi da misliti, da bi morali glavnega krivca (ali krivce) iskati drugje. Toda kje?

Z mesečno oceno režijskih delavcev bi se stringal, če bi vsi šefi sektorjev imeli enake kriterije. Kdor je dosleden in strog do svojih podrejenih, ta jih bo lahko veliko kaznoval, a malo nagrajeval. Zaradi tega bo nepriljubljen. Obratno pa je s šefom, ki želi biti priljubljen. Ta bo tudi takim, ki bi bili potrebni, da so kaznovani, pogledal skozi prste.

Lojze Kopač

Tov. urednik!

Na vprašanja v zadnji številki našega lista pošiljamo delavke iz našega oddelka odgovore. Med seboj smo se pogovarjale in sklenile napisati uredniškemu odboru sledeče:

Vprašanje št. 1.

Na to vprašanje želimo dobiti pojasnilo, ali že in kako sodelujemo z drugimi podjetji?

Vprašanje št. 2.

Če pomislimo, kako je bilo v našem podjetju pred več leti, moramo priznati, da se je veliko spremenilo in izboljšalo. Ako bi se

vprašanje glasilo, kaj nas zavi-
ra za še hitrejši razvoj, bi
odgovorile, da nas pri delu ovi-
rajo velike spremembe modelov.
Delo ne teče dobro, kadar se za-
menjajo mojstri, zato mislimo,
da so velike spremembe v vodstvu
zavirale še hitrejši razvoj naše-
ga podjetja.

Vprašanje št. 3.

Gotovo takrat, če so kadri spo-
sobni, pravilno vodeni in če vsak
čimbolje napravi svoje delo. Pri
delu opazimo, da je poleg šole
potrebna tudi praksa in sposob-
nost človeka.

Vprašanje št. 4.

Delavke na fazah delamo kot v
drugih tovarnah, verjetno celo
bolj natančno. Če mislite, da bi
morale še več napraviti, ne bomo
mogle delati tako natančno ali
pa naj se organizira bolj stalno
delo.

Vprašanje št. 5.

Glede mesečnih ocen se slišijo
razne kritike. Razmišljamo, kako
bi nas delavke lahko ocenjevali,
če bi bile plačane na uro? Ver-
jetno bi tako ocenjevanje med
delavkami povzročilo veliko pre-
rekanja in očitkov pristnosti.
Nekateri se zanimajo, če se oce-
njuje tudi direktor.

Vprašanje št. 6.

Večina delavk pred nakupom čev-
ljev ogleda več izložb in trgo-
vin. Ob ogledih pogledamo tudi,
kako so izdelani čevlji drugih
tovarn, posebno pogledamo, kako
je napravljena tista faza, kjer
delamo same v naši tovarni. Ne
zdi se nam, da bi bili drugi
proizvodi boljše izdelani. Več-
krat se vidijo enostavnejši me-

deli kot so naši, pa so kljub
temu lepi.

Vprašanje št. 7.

Po našem mišljenju je mojstrov
dovolj. Verjetno je tudi drugih
režijskih in vodilnih delavcev
dovolj, vprašanje pa je, če so
vsi dovolj sposobni, ali na pra-
vilnih mestih. Kadar si navodi-
la nasprotujejo, izgleda, da je
režijskih delavcev celo preveč.
Ne zdi se nam pravilno, ker se
moramo pri novem modelu ali na
novi fazi učiti same na svoje
stroške (doplačila za priučeva-
nje ne zadostujejo) medtem, ko
vidimo, da so novi režijski de-
lavci plačani že v šoli in ta-
koj potem dobijo položaj in za-
gotovljeno plačo.

Skupina delavk

Uprava daje skupini delavk na-
slednja pojasnila:

Z drugimi podjetji sodelujemo.
Zaenkrat je sodelovanje na os-
novi skupnih dogovorov za enoten
nastop pri izvozu. Sodelovanje
se vrti med tehničnimi služba-
mi in nabavno ter prodajno služ-
bo.

Ali norma ni ene vrste mesečna
ocena. Za več opravljenega dela
več osebnih dohodkov. Poleg te-
ga pa tudi norme niso vse pravil-
no postavljene in je tudi tam
marsikatera kritika.

V členu pravilnika o delitvi
sredstev, ki obravnava mesečno
oceno pravi: Obrazložen in pis-
men predlog dostavi upravnemu
odboru direktor podjetja, kate-
rega upravni odbor sprejme ali
zavrne. UO ocenjuje direktorja.

Vsaki novi stvari se težko privadimo, kar je znak, da smo navajeni na stare kolesnine. Mesečna ocena ima čisto dober namen, če bi se izvajala res dosledno, kot je zamišljeno. Nerodno in nepravilno je to, da posamezniki jemljejo mesečno oceno kot del osebnega odnosa in pristranosti. Prav je, da se v režiji vodi evidenca o posameznikih, da nimamo pred sabo samo osebo, ki zaseda delovno mesto, ampak predvsem, kako posameznik opravlja dolžnosti na delovnem mestu. Tu pa mora obstojati pravica in mera.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA IZ 11. ŠT. biltena "DELO, ŽIVLJENJE."

1)

Sodelovanje z ostalimi istovrstnimi podjetji je vsekakor nujno in koristno. Predvsem je potrebno poslovno sodelovanje in sodelovanje s strokovnimi službami. Z izmenjavo mišljenj in dajanjem raznih uslug med seboj bi prav gotovo lahko tudi pocenili posamezni proizvod. Vendar le na enakopravni podlagi.

2)

Vprašanje je preobširno, da bi se dalo odgovoriti v nekaj stavkih. V prvi vrsti bi bilo treba utrditi notranje odnose, ki še vedno niso na zavидljivi višini. Včasih se trdovratno držimo nekaterih starih načel, pa čeprav je praksa pokazala, da niso najboljše in koristna za podjetje. Potrebno bi bilo več načrtnega študijskega dela v pogledu večje produktivnosti in perspektive našega podjetja tudi v širšem krogu. Stari ljudski pregovor pravi: "Čeč glav več ve."

3)

Denar naložen v izbiraževanje kadrov, se prav tako obrestuje, kot naložen v investicije oz. mehanizacijo. Oboje pa se mora v podjetju razvijati vzporedno in skladno. Drugo pa je vprašanje, kako znamo te kadre zainteresirati za delo, da bi dali čimveč za napredek proizvodnje. Pravilen razpored kadrov in pravilno vrednotenje dela nedvomno pozitivno vpliva na dobro poslovanje.

4)

Tega se ne bomo zavedli vse dotlej, dokler ne bo v podjetju skupnega jezika za reševanje problemov. Še vedno nismo uspeli, da bi probleme, ki nastopajo, sproti odpravljali. Za primer lahko vzamemo izkoriščenje materialov, ki še zdaleč ni racionalno. Prevzamemo razna zahtevna naročila, nobeden pa ne ve odgovoriti, kam bomo z materiali slabše kakovosti, ki pri takih naročilih ostajajo. Mislim, da predstavljajo surovine veliko postavko v strukturi cene našega proizvoda, zato bi bilo nujno, da bi o tem vprašanju več razpravljali. Vedno bi bilo treba vnaprej določiti, v kakšne namene se bodo uporabili takšni slabši materiali. S tem bi bil večji delovni elan in manj bi bilo nezadovoljstva, ki je v velikih primerih upravičeno. Bilo bi tudi več reda v proizvodnih oddelkih.

5)

Ocena režijskih delavcev je vsekakor pozitivna. Nagrado za boljše delo naj dobi tisti, ki se več prizadeva ali obratno. Merila za oceno pa bi morala biti bolj konkretna in določena, za kakšno delo naj dobi posameznik večji ali manjši dohodek. Relativno ocenje-

je lahko krivično.

6)
Kvaliteta pomeni uspeh in denar za vsako podjetje. Tega se pri nas še vsi premalo zavedamo.

7)
Vprašanje nižjega in srednje strokovnega kadra je po mojem mišljenju v našem podjetju dovolj dobro rešeno. Manjka pa še ozko specializiranega kadra za razne študijske raziskave in analizo materialov ter za št. dij. novih tehnoloških postopkov

VPRAŠANJA ZA BRALCE

1. Kaj mislite o 7 urnem delovnem dnevu?
2. Vaše mišljenje o obstoječi disciplini?
3. Koliko lahko pomeni dober model čevlja?
4. Kaj menite o reklamih?
5. Kaj bi bilo potrebno storiti, da povečamo v obstoječem stanju proizvodnjo?

Tudi tokrat pričakujemo vaših odgovorov.

Iz STAROGRŠKE LIRIKE

Mnogim ni jezik zaprt
čvrsto za tesnimi vrati,
v marsikaj vtikajo nos,
kar jim ni, bome, nič mar.
Naj bi njih nizko mišljenje
skrivalo se raje v notrini,
bolje, da iz nje bi na dan
dobro hodilo, ne zlo.

SMUČARSKI KLUB ALPINE BO 7. JANUARJA 1968 ORGANIZIRAL MEDDRUŠTVENE SKAKALNE TEKME ZA PREIZKUS NOVE 70-METERSKE SKAKALNICE.

25. FEBRUARJA 1968 PA JE PREDVIDENA URADNA OTVORITEV TE SKAKALNICE IN DRŽAVNO PRVENSTVO V SKOKIH ZA ČLANE.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 13

Vodoravno: REPUBLIKA,
ETOS, EGON,
TIKTAK, KA,
UK, AN, LOM,
Š, ANANAS,
ISTOTAK, O,
RA, VODSTVO,
A, ZIMZELEN,
NART, ONAN,
JUNIOR, KE
ETA, BALE.

"DELO, ŽIVLJENJE" je glasilo
tovarne čevljev ALPINE ŽIRI.

Ureja ga uredniški odbor:

Konrad Peternelj,
Jože
Silva Burnik,
Ernest Mlakar,
Magda Čadež,
Alfonz Zajec, odgovorni urednik
Majda Trček, glavni urednik

Izhaja mesečno. Naklada 900 izvodov.

Žiri, 15. decembra 1967

K R I Ž A N K A št. 14

Vročilo za leto	Posebna stanja	14. črka	Avto- oznaka za Beogr.	Žrt- veniki	Gon- divja	Vrsta ciga- ret	Maj- hen vlak	Štev- nik	Nak- lep- namen
Izra- žen v sliki									
Tovar- na v Nišu		Globo- cina ti breme							
tek od- mev (grsko)			Snov ven izven					Kalij osuse- nost	
Četrta črka	BAA naroc- nik					Padavina Amper			
Nava- da- last- nost						Dokaz odsot- nosti	22. in 15. čr. oca- sen		
Ob- ljuba					Trorba bisaga znamka zarnic				
Rezi- lo			Obral- ga je kavno pecivo						Slaba ocena
Pol- drag kamen						Ivje Majhen otok			
Brani pred vetrom									
Izrazi- ti spd- eto- vanje							Belograd ni klub organ vida		
Ljud- ska tehni- ka		sem (množ.) mesto v Srbiji				Kisik Nadav		Prva črka	
Šesta črka	Nikelj Rubi- dij				Kapa Arap. zrebec				
Štev- nik			Tovar- na barv nimska ena						
Dva obšita dela									

Sestavil: IVAN CAPUDER